

Den økonomiske beregning

Investering i nye grisestalde

Det kræver effektivitet i den bedste tredjedel at få rentabilitet i nye grisestaldsprojekter i Danmark.

Af Michael Groes Christensen, specialkonsulent, Seges Innovation

Der har været stærkt stignende byggepriser i Danmark siden 2021. I 2025-2026 bliver det højst sandsynligt også vedtaget i Folketinget, at der skal være løsgående diegivende søer i nye stalde fra 2040. I runde tal svarer dette cirka til 10.000 kroner per faresti ekstra eller cirka 2.500 kroner per årssø i ekstra investeringsomkostning. Dette er medregnet i investeringen i sostalde.

Ude i horisonten fra 2030 og med fuld indfasning i 2035 kommer der også en klimaafgift på griseproduktion. Det er vigtigt at tage eksperter med på råd, når en ny stald bygges, for de potentielle 2030-2035-klimafgifter kan fjernes/reduceres. En god lokalisering kan for eksempel gøre, at gyllen kan blive afgasset. Desværre gælder det for stort set alle klimateknologier/valg, at de endelige reduktioner ikke kendes.

Priser på mellemlang sigt

I disse kalkuler afskrives bygninger over 26 år og inventar på 13 år.

Ingen kan sige noget eksakt om fremtiden i et investeringsprojekt med en levetid på 25-30 år, som grisestalde oftest afskrives over.

En effektivitet blandt den bedste tredjedel er nødvendig for at få rentabilitet i en ny stald. Arkivfoto.

Her benyttes en samlet afregningspris på 12,5 kroner per kilo slagtekrop og en slagtegrise-foderpris på 2 kroner per FEsv som prognose på mellemlang sigt.

Resultater skal ses i forhold til en indlagt notering på 11,8 kroner per kilo og diverse korrektioner, som gør, at afregningsprisen samlet bliver 12,5 kroner per kilo på sigt - svarende til kun 0,7 kroner per kilo i efterregulering. Det forventes nem-

lig fremadrettet, at en større del af slagtegrisafregningen kommer til betaling ved levering og ikke i en meget høj efterbetaling.

Vægtet rente er vurderet til at være 4,84 procent per år. I dette er der indregnet 10 procent egenkapitalstillelse til 6 procent i rente.

Der er indlagt et tillæg på 20 kroner per solgt gris ved fravænnings og ved 30 kilo.

Gylle er vurderet til at have cirka 11 øre per FEsv i

gødningsværdi, og her er der fratrullet 25 kroner ton gylle i udbringningsomkostning.

Effektivitet indlagt

Nye staldprojekter har oftest vanskeligt ved at give positive økonomiske resultater i Danmark, hvis man bruger gennemsnitlige produktionsresultater. Oftest kræver det en effektivitet i bedste tredjedel for, at økonomien kan løbe rundt. Derfor reg-

Tabel 1. Investeringsnøgletal for bedste tredjedel.

Type investering	Søer til fravænnning	Smågrise 6-30 kg	Slagtesvin traditionel stald	Slagtegrise rundbuehal
Investeringsbeløb kr./per stiplads	24.150	2.310	4.570	3.570
Afkastningsgrad	5,31%	7,28%	4,77%	6,90%
EVA (økonomisk værdi tilføjet i %)	0,50%	2,40%	-0,07%	2,06%
Tilbagebetalingstid i år	25	18,5	Aldrig	19
Egenkapitalens maksimale forrentning via EVA, % pa	10,70%	30,40%	5,30%	26,60%
Egenkapital forrentning, % pa	6,90%	10,00%	2,60%	10,30%

Gode råd

nes der her med produktions-effektivitet for bedste tredjedel.

Sohold i bedste tredje-del er oppe på 38,7 fravænnede grise per år. De fravænnede grise fravænnedes ved 6 kilo. Fodereffektivitet fra 6-30 kilo ligger på 1,66 FEs/kilo tilvækst. De bedste slagtegriseproducenter har en fodereffektivitet på 2,49 FEs/kilo tilvækst fra 30 kilo og varm slagtevægt på 91 kilo.

Resultater

Økonomi og investeringer kan måles i mange enheder. En kort tilbagebetalingstid er at foretrække, men med grise ses det, at det selv i bedste tilfælde oftest går 20-25 år, før stalden er betalt. En traditionelt bygget slagtegrise-stald til cirka 4.750 kroner per stiplads (barmark) og 20 kroner per smågris i til-

læg kan ikke på 26 år nå at blive tilbagetalt, medmindre egenkapitalkravforrentningen ned-sættes til 5,26 procent.

Hvis stalden sammenlignes med en billigere rundbuehal til kun 3.750 kroner per stiplads, er denne betalt tilbage efter 19 år, hvis prognosen holder. Men der skal ikke meget til at rykke væsentligt på dette faktum. Med 10 kroner til klimaafgift per slagtegris ekstra på rundbuehallen hedder tilbagebetalingstiden 23 år.

Den bedste tilbagebetalingstid opnås ved byggeri af en smågrise-stald med 18,5 år, hvor sostalden er tilbagebetalt et år, før de 26 år er gået.

Mange producenter ville sige, at 6 procent i krav til forrentning af egenkapital ikke er meget i forhold til deres risiko, men den er i nogle projekter også reelt højere.

Hvad er

EVA = Projektets afkastningsgrad i procent – lånerenten i kalkulen procent

Tilbagebetalingstid i år: Hvor hurtigt investeringen er tjent tilbage.

Afkastningsgrad i investeringskalkuler = maksimal lånerente for 0-resultat

Forskellen mellem afkastningsgrad og kalkulationsrenten kaldes EVA (Economic Value Added). En positiv EVA, fordi projektets afkastningsgrad er højere end det, investorer har bedt om i renteafkast, tilfalder egenkapitalstilleren. I denne kalkule er egenkapital 10 procent af startindskud. Hvis EVA tilfalder 10 procent af den investerede kapital, kan egenkapitalforretningen blive høj og mellem 5,3-30,4 procent.

Reel egenkapitalforrentning i modellen er på mellem 2,6-10,3 procent per år. Den maksimale forrentning på ens egenkapital via EVA i tabellen svarer til, at producenten konstant er i gang med nye investeringsprojekter - det vil sige genplacerer andel af returneret Cash Flow i projekter, der er lige så rentable som angivet ud for driftsgrenen.